

IRENE TORNA

Tocaven les nou i ella encara estava massa endarrerida per poder fer front a totes les feines que havia de fer aquell matí extraordinari.

Cada cop de campana que retrucava als vidres antics de les finestres obertes, li recordava el ribell i la pica de la cuina, pleníssima d'estris bruts des de la nit anterior. L'aire netíssim que entrava a glopades l'empenyia a fer els llits amb la pressa dels que saben fer a les palpentes, amb el diccionari ben après, sense airejar, amagant les sabatilles i la incertesa sota el llit.

La menuda tornava a casa.

Agranar la feia cabussar-se. A cada passada per les rajoles del temps, li venien al cap totes i cadascuna de les últimes imatges amb què va acomiadar aquella néta tenaç, i com a l'estació de la tristor va creure que no la veuria mai més. Evocava, mentre les volves de pols s'aixecaven rebels i ella reprenia aquella tasca amb persistència, un i un altre cop.

La Irene era la més menuda de tots els néts i també la més sentida. Sentida en tots els sentits de dintre seu. Perquè va néixer el dia que va morir el iaio, perquè duu un nom de poetes i fades, i perquè se'n va anar per fer justícia al món amb aquella organització solidària.

Quantes vegades havia escrit *írene* a les samarretes, havia brodat i planxat els mocadors amb el seu nom que contenia més vocals que consonants i havia cregut que la xiqueta seria especial, que ho era.

Sort en tenia que el dia abans havia fet còc de brossat i galetes de sagí, i carn de bou amb rovellons i negrets. Ja s'imaginava l'escenari immediat: la cuina neta (com m'esmerçava en passar baietes amb lleixiu, endreçant paelles i gots i plàteres) amb tota la seva gent vagarejant per aquell espai on la xiqueta (com deu ser ara, si no m'han valgut de res les fotos que m'han anat enviant?) explicant coses i més coses de les seves, mentre ella enardirà cassoles i plats i d'altres cuirasses perquè s'estovin, escoltant-la amb avidesa, discriminant la seva veu entre totes les veus, la seva pròdiga.

Fer neteja al vàter va ser cosa fàcil fins que va topar amb la seva cara a l'espill. Què pensarà ella en veure-la tan gran i revellida?. La reconeixerà quan la busqui entre tots els familiars? Què absurd pensar això, si és l'única que roman erta de tots els seus compatriotes... i aleshores fou quan ella va tirar el drap a la pica, com una derrota, la dels savis que guanyen fàcilment als perdedors. Imposar-se al temps era una cosa absurda, havien passat tants anys que ja ni recordava la seva fesomia d'aleshores a l'estació, i només desitjava que Irene no venerés gaire les darreres fotos que algú altre dels de casa li va enviar i que l'havien deixat més morta que viva.

És igual, és igual. Sóc la iaia gran i estic plena de consciència. He viscut situacions molt dures (acomiar el Manel em va partir per la meitat; tant, que ni vaig fer cas al naixement de la meua cuca de llum), i també d'altres més fútils, com ara voler viure sola i deixar-me els cabells llargs i argentats, i donar més prioritat als llibres que a la pols de les prestatgeries.

Havia de morir-me jo abans que ell. Però el destí (quina paraula més absurda, és com *cosmonauta* o *univers*, majúscules sense sentit, si no les sents) va redreçar les nostres vides d'una manera insospitada. El meu cor malalt ha aguantat les revisions més pessimistes i també les operacions més simples i

vitals, però ell va marxar abans. Mentre Manel esgotava l'últim alè aferrant-se a la meva mà, no molt lluny d'allí naixia un ésser que bramava com si estigués sota un pont mentre passava un tren esfereïdor.

La seva mare em va trobar a faltar aquells primers dies. Però ella, en canvi, sé que ha perdurat pel temps i l'espai. Sé, la sé, i la sento tan a prop que crec que serà igual si ara s'assembla a un personatge americà com els de les pel·lícules, o em veu a mi com un cuc arrugat tornant a la seva crisàlide.

Entre ella i jo hi ha aquell fil invisible que vam començar a teixir quan encara no sabia caminar. Aquesta fidelitat és inviolable, ho ha de ser, perquè ningú no pot dir que les primeres petjades de la seva vida sense dents es van fer en terra aèria. Te'n recordes? Vas dir: *iaia*, i jo plorava de goig, mentre temptejaves sense cap més suport que el xumet a la maneta, per agafar-te ràpidament a les meves cames tremoloses.

Amb el temps vas aprendre el llenguatge dels que callem i quan no podem més, plorem. Això ja ho saps, perquè ho he pogut excavar als llibres que has escrit sobre les grans injustícies del món, aquest món que ja em pertany com la sanefa de setí roig que jo t'anusava afanyosa al teu cabell, i que encara conservo.

Acabes d'entrar a casa i jo no hi sóc, al rebedor: t'espero entre la multitud a la meva cuina, el meu redós. Enrere deixo les preocupacions, la taula parada (he posat un centre amb forma de dragó amb flors vibrants, com a tu t'agraden), la carn fent xup-xup, les begudes ben fredes, i sento que els ulls no poden i vessen incontinents, i saps, mentre t'atances a mi, borrosa, tan me fa el que hem estat i qui som.

La meva cuca de llum és la darrera imatge que tinc del món, et sento càlida a les meves galtes xiuxejant paraules de xiqueta menuda: ja estic aquí, rodadits, te'n recordes iaia, denteta d'arròs, estrelleta de mig camí, teranyina irisada, xarxa per on jo m'esmunyo i me'n vaig, volva de neu blanquíssima, la llum que em retorna als anys dolços en què jo podia cridar el teu nom i tu venies volant, volant.